قارئین سی گزارش اے کہ اس آن لائن اخبار دی ترسیل سوشل میڈیا تے کرُن

لے کے ناں میں سوہنڑے رب دا کراں کلام بیان (القرآن)

WEEKLY HINDKOWAN PESHAWAR

ہفت روزہ

ہندکووان

پشور

مدیر: محمد نعمان قیوم

مدیرِ منتظم محمد ضیاء الدین

گندھارا ہندکو بورڈ دے تحت چھپڑیں والا پہلا ہندکو ہفت روزہ اخبار

پاکستان دی ہند آریائی زباناں ہندکو، پنجابی، سرائیکی، گوجری، سندھی، پہاڑی تے دیگر زباناں دا اخبار

جلد: 8 | جمعۃ المبارک 10 جولائی 2026 | شمارہ: 411

hindkowanweekly@gmail.com

گندھارا ہندکو اکیڈمی دے 404 ویں ہفتہ وار عمومی انتظامی اجلاس دا انعقاد

صدارت گندھارا ہندکو اکیڈمی دے چیف ایگزیکٹیو کمیٹی محمد ضیاء الدین نے کیتی، تحقیق، تخلیق تے ترویج سمیت مختلف امور تے گہل کتھ کیتی گئی

محمد ضیاء الدین نے گندھارا ہندکو اکیڈمی دے سٹاف ممبراں دی کارکردگی دی تعریف کیتی

محمد ضیاء الدین
(جنرل سیکرٹری، گندھارا ہندکو بورڈ پشاور)

پشور (ہندکووان نیوز) گندھارا ہندکو بورڈ پشاور دے تحت، گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور دا عمومی انتظامی اجلاس نمبر 404 گندھارا ہندکو بورڈ دے ذیلی دفتر 16 کریمی پلازہ، نیورامپورہ گیٹ ہشتنگری اچ منعقد ہویا جس دی صدارت گندھارا ہندکو بورڈ دے جنرل سیکرٹری تے گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور دے چیف ایگزیکٹیو کمیٹی محمد ضیاء الدین نے کیتی۔ اجلاس اچ گندھارا ہندکو اکیڈمی دے سٹاف ممبران علی اویس خیال، محمد نعمان قیوم تے بلال احمد نے شرکت کیتی۔ اس موقع تے سٹاف ممبران دی کارکردگی دا جائزہ لتا گیا۔ سٹاف ممبران نُوں تحقیق، تخلیق تے ترویج دے حوالے نال کم مزید تیز کرنے تے زور دتا گیا جدکہ مستقبل اچ منعقد ہونڑیں والے ہندکو علمی و ادبی پروگراماں دے حوالے نال گہل کتھ دے نال نال انتظامی امور تے بی تبادلہ خیال کیا گیا۔ اُناں نے سٹاف ممبران نُوں مزید ذمہ واریاں بی تفویض کیتیاں۔ اسی طرح نویں آنڑیں والی کتاباں دی پرنٹنگ دے حوالے نال بی گہل کتھ کیتی گئی۔ یاد رہوے کہ گندھارا ہندکو اکیڈمی دے ہفتہ وار عمومی انتظامی اجلاساں دا سلسلہ 2015 سی جاری اے جناں دی صدارت گندھارا ہندکو بورڈ دے جنرل سیکرٹری تے گندھارا ہندکو اکیڈمی دے چیف ایگزیکٹیو کمیٹی محمد ضیاء الدین کردین۔

سعید اشعر دی ادبی خدماں نُوں خراجِ تحسین

سعید اشعر دا شمار اُناں ادیباں اچ ہونداوے جنہاں نے اُردو تے ہندکو ادب نُوں اپڑی منفرد تخلیقی صلاحیت، فکری بصیرت تے ادبی وقار نال مالامال کیتا وے

غزل، نظم، قطعات، افسانہ نگاری، کالم نویسی تے تحقیقی مضامین دے ذریعے سعید اشعر نے ہندکو تے اردو ادب دی خدمت دا اک روشن باب رقم کیتا وے

سعید اشعر

پشور (ہندکووان نیوز) ہری پور نال تعلق رکھڑیں والے پاکستان دے معروف ہندکو تے اردو شاعر، ادیب، محقق تے ''ہندکووان'' اخبار دے مستقل کالم نگار ''سعید اشعر'' سعودی عرب سی پاکستان آئے ہوئین۔ اُناں دی آمد اُتے ادبی حلقیاں وچ خوشی دی لہر دوڑ گئی اے تے اہلِ قلم نے اناں دا خیر مقدم کیتا وے۔ سعید اشعر دا شمار اُناں ادیباں اچ ہونداوے جنہاں نے اُردو تے ہندکو ادب نُوں اپڑی منفرد تخلیقی صلاحیت، فکری بصیرت تے ادبی وقار نال مالا مال کیتا وے۔ شاعری، تحقیق، تنقید تے نثر دے میدان اچ اناں دیاں خدمات نوں علمی حلقیاں اچ بڑی عزت دی نگاہ نال دیکھا جاندا وے۔ 1961ء اچ ہری پور اچ پیدا ہونڑے والے سعید اشعر نے اپڑی شاعری دے ذریعے محبت، انسان دوستی، امید، سماجی انصاف، انسانی رشتیاں، تے بدل دے معاشرتی رویاں نوں نہایت خوبصورت انداز اچ پیش کیتا وے۔ اُناں دے کلام اچ فکری گہرائی، زبان دی سادگی، اظہار دی پختگی تے معاشرتی شعور نمایاں نظر آندا وے۔ غزل، نظم، قطعات، افسانہ نگاری، کالم نویسی تے تحقیقی مضامین دے ذریعے سعید اشعر نے ہندکو تے اردو ادب دی خدمت دا اک روشن باب رقم کیتا وے۔ گندھارا ہندکو بورڈ تے گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور نے سعید اشعر دیاں علمی، ادبی تے تحقیقی خدمات نوں خراجِ تحسین پیش کیتا وے۔

انجمن اخوان قادریہ پشور دے زیر اہتمام محفل مسالمہ دا انعقاد

سرپرستی سکندر حیات سکندر ہونڑاں نے کیتی، شعراء و ادباء نے شہدائے کربلا نوں منظوم خراج عقیدت پیش کیتا

پشور (ہندکووان نیوز) انجمن اخوان قادریہ پشور دے زیر اہتمام انجمن دے جنرل سیکریٹری سکندر حیات سکندر ہونڑاں دی سرپرستی اچ محرم الحرام دی مناسبت نال ہندکو محفل مسالمہ دا انعقاد کیتا گیا۔ اس پروقار تقریب دی صدارت وطن عزیز پاکستان دے معروف شاعر، ادیب تے کئی کتاباں دے مصنف سید کاظم شاہ کاظمی ہونڑاں نے کیتی جدکہ برصغیر پاک و ہند دے مقبول شاعر تے بے شمار ادبی جہتاں تے علمی حوالے رکھنڑ والی شخصیت سید فارغ بخاری ہونڑاں دے صاحب زادے سید طاہر عباس مہمانِ خصوصی ائے تے پشور دے معزز ترین سادات اچ شمار ہونڑاں والے علمی تے ادبی خانوادے چشم و چراغ سید تنویر شاہ کاظمی ہونڑاں مہمانِ اعزاز ائے۔ اِس موقع تے مذکورہ معزز شعرا و ادبا دے علاوہ ڈاکٹر خادم ابراہیم، آخونزادہ قمر علی، سید مہدی شاہ، سید حیدر عباس، سعید پارس، شاد محمد انشا، وجاہت نذیر، محمد عاقل، سید قیصر عباس، آصف اکرام عون تے علی اویس خیال ہونڑاں نے شہدائے کربلا نوں منظوم خراج عقیدت پیش کیتا تے محفل دے اخیر اچ صدرِ مجلس نے تمام حاضرین محفل دا شکریہ ادا کردے ہوئے کہیا کہ ایسی محفلاں دے انعقاد نال نہ صرف زبان و ادب دی ترقی ہوندی اے بلکہ ایساں محفلاں زندگی دا حاصل کہلاندیاں اناں نے انجمن اخوانِ قادری دے جملہ منتظمین دا بی خصوصی شکریہ ادا کیتا۔

پشور، انجمن اخوان قادریہ پشور دے زیر اہتمام منعقدہ محفل مسالمہ دے موقع تے شرکاء دا گروپ فوٹو

مانسہرہ اچ تیسری ہندکو کانفرنس 11 جولائی نُوں ہوسی

کانفرنس دا موضوع ''ہندکو زبان و ادب دے حوالے نال مسائل تے تجاویز'' رکھا گیا وے

ہزارہ (خبر نگار) 11 جولائی نوں مانسہرہ پچ تری ہندکو کانفرنس ہوندی پئی اے۔ جس دا موضوع اے ''ہندکو زبان و ادب دے حوالے نال مسائل تے تجاویز'' ایہہ کانفرنس پروفیسر ڈاکٹر عادل سعید قریشی کراندے پئے ہن۔ گندھارا ہندکو بورڈ انہاں دی کوششاں نوں قدر دی نظر نال دیکھدا اے تے انہاں واسطے دعا گوا ے۔

آن لائن ''گندھارا نیوز'' دے 28 ویں شمارے تے کم جاری

مذکورہ نیوز لیٹر دے 27 شمارے چھپ کے منظر عام تے آ چکے وُن جناں نُوں پذیرائی ملی اے

پشور (ہندکووان نیوز) تحقیق، تخلیق تے ترویج دے بنیادی اصولاں تے عملدرآمد کردے ہوئے گندھارا ہندکو بورڈ تے گندھارا ہندکو اکیڈمی ہندکو سمیت پاکستان اچ بولی جانڑیں والی دیگر زباناں دے فروغ وَسے بھرپور کوششاں کردے پئین۔ گندھارا ہندکو اکیڈمی دے تحت انگریزی زبان دے آن لائن نیوز لیٹر ''گندھارا نیوز'' دے 27 شمارے منظر عام تے آ چکے وُن جدکہ 28 ویں شمارے تے کم جاری اے۔ مذکورہ رسالہ 4 صفحات تے مشتمل اے۔

پروفیسر آصف ثاقب دی صحت یابی وسے دعا دی اپیل

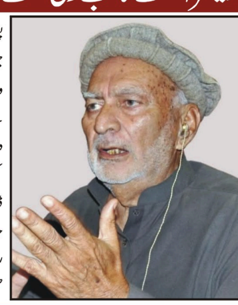

پشور (ہندکووان نیوز) گندھارا ہندکو بورڈ پشور دے جملہ اراکین ایبٹ آباد دے نال تعلق رکھنڑے والے ہندکو تے اردو زبان دے معروف شاعر ادیب تے محقق آصف ثاقب ہونڑاں دی صحت یابی وسے دعا گو ون تے صوبائی تے وفاقی حکومت سی التماس کردین کہ وطن عزیز دے بہترین ہسپتال اچ قابل ڈاکٹراں دی نگرانی اچ اناں دا باقاعدہ علاج کرایا جاوے تے اناں دی صحت دا خیال رکھا جاوے، رب تعالیٰ آصف ثاقب ہونڑاں نوں فوراً سی پیشتر صحت کاملہ عطا فرماون آمین۔

نعمان قیوم دی کتاب ''قلم دی اواز'' دی تیاری تے کم جاری

پشور (ہندکووان نیوز) گندھارا ہندکو بورڈ دے جنرل سیکرٹری محمد ضیاء الدین دی ہدایت تے محمد نعمان قیوم نے اپڑی کتاب تیار کرنا شروع کردتی اے۔ مذکورہ کتاب ''قلم دی اواز'' اک کالمی مجموعہ وے جیہڑا کہ پشور دے حوالے نال مختلف موضوعات تے تیار کیتی جاندی پئی اے۔ کتاب جلد منظر عام تے آ جاسی۔

پروفیسر خاطر غزنوی نُوں وِچھڑے ہوئے 18 سال لنگ گئے

گندھارا ہندکو اکیڈمی نے اُناں دے مشہور زمانہ ہندکو شاعری دا مجموعہ ''کونجاں'' دا دوسرا ایڈیشن شائع کیتا

پشور (ہندکووان نیوز) وطن عزیز دے نامور شاعر، ادیب، محقق تے کئی کتاباں دے خالق پروفیسر خاطر غزنوی نُوں وچھڑے ہوئے 18 سال لنگ گئے، خاطر غزنوی دا شمار ساڈے صوبے دے نامور شعراء دے وچ کیتا جاندا وے، جناں دا تعلق شہر پشور دے اک کہرانے دے نال اَیا، خاطر غزنوی ہونڑاں نے ساری عمر قلم، کتاب تے درس و تدریس دے نال ای جُڑے ہوئے گزاری، گندھارا ہندکو اکیڈمی نُوں اے اعزاز حاصل رہیا کہ اُناں نے اناں دا مشہور زمانہ ہندکو شاعری دا مجموعہ ''کونجاں'' دا دوسرا ایڈیشن شائع کیتا۔ خاطر غزنوی نُوں کئی زباناں بولنے تے عبور حاصل اَیا، اناں نے ہندکو، اردو اچ کئی ایسی لازوال غزلاں تے شعر لکھین کہ جیہڑے اَج بی زبان زدِ عام اُن۔

موسمی صورتحال، سیاحاں وَسے ایڈوائزری جاری کردتی گئی

ہزارہ (خبر نگار) ضلع مانسہرہ انتظامیہ دی طرفوں سیاحاں نوں آخیا گیا اے کہ ضلع دے سیاحتی مقامات تے جلنا کولو پہلے موسمی صورتحال تے رستے بارے مقامی انتظامیہ توں رابطے ضرور کرو کیونکہ بارش دے موسم پچ سلائیڈنگ بی ہوندی اے تے ندی، نالے تے دریاواں پچ پانڑیں بی زیات ہوجلدے۔

شاعر، ادیب تے نغمہ نگار قتیل شفائی دی 25 ویں برسی

مرحوم نے اپڑی مادری زبان ہندکو اچ ''قصہ خوانی'' دے نام نال پہلی فلم بنڑائی، اُناں دا نام ہمیشہ زندہ رہسی

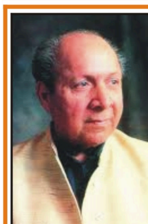

پشور (ہندکووان نیوز) برصغیر پاک و ہند دے مقبول شاعر، ادیب تے نغمہ نگار اورنگزیب خان المعروف قتیل شفائی دی 25 ویں برسی اے، قتیل شفائی دا تعلق ہری پور دے اک نامور ہندکووان کہرانے دے نال اَیا، اُناں نے 200 سی زیادہ انڈین فلماں وَسے سدا بہار گانڑیں لکھے، جیہڑے کہ اج بی نہ صرف سُنڑے جاندین بلکہ اُناں گیتاں تے نغمیاں دے نال فلم انڈسٹری دی پوری تاریخ بی زندہ وے۔ اناں نُوں اے اعزاز حاصل رہیا کہ اناں نے اپڑی مادری زبان ہندکو اچ ''قصہ خوانی'' دے نام نال پہلی فلم بی بنڑائی، قتیل شفائی دا نام ہمیشہ ساڈے خطے دے سرخیل شعراء و ادباء دی فہرست اچ شامل رہسی۔

کاروباری حضرات سی گزارش

گندھارا ہندکو بورڈ پشور دے تحت تیار ہونڑے والا واحد آن لائن ہفتہ وار ہندکو اخبار ''ہندکووان'' نُوں حکومت پاکستان دی طرف سی باقاعدہ ڈیکلریشن ملی ہوئی اے۔ ''ہندکووان'' اخبار نہ صرف پشور بلکہ اندرون تے بیرون ملک بی بذریعہ واٹس ایپ 2000 سی زیادہ لوکاں نُوں پچوایا جاندا وے۔ اس اخبار اچ نہ صرف گندھارا ہندکو اکیڈمی دی مختلف سرگرمیاں دے حوالے نال خبراں تے تصویراں شامل کیتیاں جاندیاں بلکہ سیاسی، سماجی، ادبی تے علاقائی مسئلے تے مسائل دے حوالے نال بی خبراں تے کالماں نُوں اس اخبار دی زینت بنڑایا جاندا وے۔

کاروباری حضرات سی گزارش اے کہ اپڑے کاروبار دی آن لائن تشہیر وسے تے دنیا دے کونے کونے اچ پہنچانڑیں وسے ''ہندکووان'' اخبار اچ اپڑا حصہ پاؤ تے ساتوں اپڑی خبراں تے اشتہارات پچواؤ۔ ''ہندکووان'' اخبار اچ تواڈے اشتہارات انتہائی مناسب قیمت اچ مہینے اچ 4 واری اخبار دے صفحات اچ 4 کلر اچ لگائے جاسُن۔

اپڑی خبراں تے اشتہارات دے حوالے نال مزید تفصیل جانڑنے وسے درج ذیل واٹس ایپ نمبر تے رابطہ کرو تے ہندکووان اخبار دا حصہ بنڑو۔

محمد نعمان قیوم | 0314-9048111

Trilingual Memory and Lexical Access: A Phenomenological Perspective

Dr. Aneela Gill
(NUML, Islamabad)

A long tradition of controversy began with the contrasting results of the two studies, Scarborough et al. (1984) and potter et al. (1984). Some of the studies supported separate conceptual stores for the two languages, whereas the others supported common conceptual stores for the two languages of a bilingual. Another significant study that further tested and somehow established potter et al. his claim was carried out by Kroll and Stewart (1994). This study was actually a culmination of the series of experiments which started with Kroll and Curley in 1988. It was the study that led to the formulation of the Revised Hierarchical Model (RHM, henceforth) of bilingual memory representations, which is undoubtedly the most influential model of bilingual memory so far though it has dominated the field for more than one and a half decade. In this study, using the experimental tasks of picture naming, single word translation and word naming, the researchers were able to show that the two hypotheses put forward by Potter et al. (1984) , namely: word association and concept mediation, in fact formed a hierarchy word association worked at lower second language proficiency and concept mediation came into play after the bilingual had acquired a certain higher level of proficiency in the second language.

Thus, the resulting model, the RHM, favored two separate lexicons but a common conceptual store for the two languages of a bilingual. It also proposed asymmetry between L1 and L2 processing, and a developmental shift in bilinguals. The model also throws considerable light on the types of links that exist between the two lexicons and also with the non-linguistic conceptual memory. In a later work, Kroll and Stewart's (1994) study, through rigorous experimentation tested the claims of the RHM. This study though suppressed the separate/common conceptual store controversy by lending strong support to Potter et al. (1984) but at the same time gave rise to some new controversies.

The RHM has, thus far, been the most popular model attempting to explain bilingual memory representations. Though the model has been repeatedly challenged yet has stood the tests largely due to its ability to effectively explain the memory representations of a bilingual speaking any two languages and its capability of showing the types of connections between the two lexicons and how the connection strengths vary with change in proficiency and thus accounts for the developmental shift in bilinguals. In a later study, further support has been lent to the RHM by Comesana, Soares, and Lima (2010), who using a translation recognition task validated its claims that L2 is lexically mediated at low L2 proficiency, while the conceptual links between L2 lexicon and conceptual memory are initially established through L1.

Another strength of the RHM is that it is able to elucidate how bilinguals access words from the two lexicons at different proficiency levels, and is thus able to throw considerable light on lexical processing in bilinguals. A number of the studies have been carried out to explain such controversial issues in lexical processing as selective vs. nonselective lexical selection. A significant model explaining lexical processing in bilinguals is Schwieter's (2007) Selection by Proficiency (SbP) Model formulated using word translation and picture naming tasks and is able to account for lexical processing in both highly proficient and less proficient bilinguals. Moreover, the SbP model, like the RHM, claims developmental shift in bilinguals and somehow resolves the controversy of selective vs, nonselective lexical selection by showing the selective nature of lexical processing in more proficient bilinguals and nonselective nature in less proficient ones. In a more recent study, Schwieter and Sunderman (2009), using picture naming and word translation tasks further establish what the RHM offers on lexical processing that less proficient L2 learners lexically mediate (through L1 with the help of lexical association) their L2, while more proficient bilinguals are able to conceptually mediate (directly access the nonverbal conceptual memory) their second language. It seems obvious that the RHM has been serving as a guiding star in the study of bilingual lexical processing as well.

To be continued

گوشہ ادب

ہندکو کھیڈ

مصنف: گیھنڑاں یونس قیاسی

کردار

۱) کریم بخش۔۔۔ ہک ٹرک
۲) باجی گل۔۔۔ کریم بخش دی ماں
۳) جمیلہ۔۔۔ کریم بخش دی بیوی
۴) آیا گل۔۔۔ ہک رشتہ دار عورت
۵) آیا گل۔۔۔ ریم بخش دی شادی شدہ پھینڑ
۶) منے دا بیٹا۔۔۔ کریم بخش دا سالہ
۷) ڈاکٹر۔۔۔ نمبر ہک
۸) ڈاکٹر۔۔۔ نمبر دو
۹) ڈاکٹر۔۔۔ نمبر تریے

جمیلہ:۔ (بات کاٹے ہوئے) خدا بچالوے تواڈیاں اناں بُریاں عادتاں سی۔۔۔۔۔ اے پچے کے کیندے اوو۔۔۔ منے تہ خالی باجی گل دی چادر دا کیا وے۔۔۔ تے فیر ویسے بی پتہ وے ماں دا بھی کش نہ کش حق تہ ضرور ہوندا وے۔

کریم:۔ بالکل۔۔۔ باجی گل دا حق سر اکھیاں تے، پر سا ڈا بھی نہ اوزے اے حق بنڑدا ئے۔

جمیلہ:۔ ٹھیک اے۔۔۔۔۔ پر اوہ پچاری کر بھی کے سکدی اے؟

کریم:۔ بہت کش کر سکدی اے

جمیلہ:۔ او کراں؟

کریم:۔ پورے دس ہزار روپے دگھنڑاں انچے انی کول رکھ کے بیٹھی ہوئیے۔ اگر ساڈیاں دے دیوے تہ گش رقم دفتر واپڈا وانس لے کے کم از کم اپڑے وسے اک کار نہ لے لئیں نہ۔۔۔۔ او جانوے مہینے بور جڑ اکرایا ہی دینے آں اے تہ بچ ڈا ریسی ناں۔

جمیلہ:۔ برے باجی گل اپڑاں گھنڑاں کسراں دیوے۔

کریم:۔ کیوں؟

جمیلہ:۔ اے گھنڑاں تہ اوزے سہاگ دی نشانی اے۔

کریم:۔ تے کیوں تیرا گھنڑا تیرے سہاگ دی نشانی ہی اے؟

جمیلہ:۔ ایسی تہ کوئی گل نیئں باجی گل!

باجی گل:۔ ہاں ہاں۔۔۔ بہانے بڑا نخواں تہ تنوبڑا اچھا آنداوے۔

کریم:۔ نئی باجی گل۔۔۔ جمیلہ نی تہ ایسی کوئی گل ای نی کیتی۔

باجی گل:۔ تہ دت میرے گھنڑے دی گل کینے چھیڑی اے۔۔۔ امیوی سیاپے کہ گھنڑاں تہ میرا گور ٹھن اے۔

کریم:۔ آخر تو سمجھ دی کیوں نیئں باجی گل!

باجی گل:۔ منوں سمجھنا وی اپڑی دوئی تو سمجھا جیہڑی پتہ نئی کہ اپوچی سیدھی پٹی نخوں پڑا ندی ریندی اے۔ برے منوں بھی تہ ہوڑ کش دسو کہ آخر میرا کے قصور ہی۔

جمیلہ:۔ اللہ اچھا کرسی۔

باجی گل:۔ تو چپ کرنی بخاں سڑی۔۔۔ فورے تو کھوساڑے متھے لگ گئیں۔

کریم:۔ او ہو۔۔۔ ہوڑے چگڑا ختم بھی ہوسی کناں؟ آخر تسے بھی دفتر جانڑاں وے۔

باجی گل:۔ جا چترتو دفتر میں آپنی سمجھ لیسا اس اوتیری گھستری مل۔ (جاری اے)

دی نشانی نی ائی جیہڑا اسی کھا پی بیٹھے اں۔

جمیلہ:۔ (باہر کی جانب جھانک کر لہجے کو آہستہ کرتے ہوئے) آہستہ بولو کدرے باجی گل نہ سونڑلوے۔

کریم:۔ سونڑدی تہ سونڑے پئی

جمیلہ:۔ خدا دے وسے اناں نوں گھنڑے دا نہ کہنڑاں تناں میں خواہ مخواہ دی بدنام ہو جاساں۔ ہر اک نوں کیندی پھری کہ رن نے پچھا پاوس۔ (کہ اتنے میں باجی گل یہ کہتے ہوئے Inter ہوتی ہے)

باجی گل:۔ پچھا نخاں ہور کالا ہوندائے کہ چٹا کڑیئے۔

جمیلہ:۔ باجی گل تسی؟

باجی گل:۔ ہاں میں واں۔۔۔ زبان کیوں روک لتیا نی۔۔۔ ہور پچھا میرے پتر نو، ہور بڈیاں کراس میریاں۔

غزل (سکندر حیات سکندر)

ہر ہر بازی اوونی جیتے
رہ گئے اسی چُپ چپیتے

دن بی وڈے ہوندے جاؤن
جد غریباں روزے ہیتے

اپڑے ہتھو کھول کے سانے
آپ ہی زہر پیالے پیتے

تیرے دتے زخم سانے
سینے دے نل لاکے سیتے

تیری خشی خاطر یارا
کیہڑے کیہڑے چالے کیتے

یار دے پھڑ اج بی ہیشہ
دلدے ڈونگے پھٹ ہی چیتے

غزل (سید سعید گیلانی)

آپے سادھ تے آپے چور آے
جڑے ہتھ ساہواں دی ڈور اے

نظراں دے نال انوں چُم دین
ہوندے ڈن عاشق چنگھوڑے

پُہل بیٹھاں میں ساریاں گلاں
اُڑے دل وچ اجلا چور اے

بچپن نوں دت کول بلائی ایں
آ جا کھیڈی ایں یار بلورے

آرلیاں پُریلیاں مار نہ ہٹا
اصل اج وچلی گل گجھ ہور اے

جڑے جسم نوں نظراں تلکن
ہرنی وگھرو آزی ٹور اے

ہوٹھ اُن اُڑے غزل دے مصرعے
اکھیاں ڈن مستی دے کٹورے

لوکاں دا تو ہو گیا چٹا
اللہ جانویں کیسا دور اے

شالا بے اجلا مر جا وے
چھیڑ کے گل جیہڑا اگے نہ ٹورے

جنوں ہیرا سمجھیاں سچ اے
جنوں گلاب کہیا او تھور اے

کجھ نہ کجھ ہتھ لگ گیا تیرے
چال تیری اج ہور دی ہور اے

(ڈاکٹر خادم ابراہیم)

لگ دے کوئی بدل تیری پاگل نال کڑایا وے
چھڑو چھڑو کر کے وسے نالے وس کے سگنٹایا وے

تیرے نگ دا پتہ بی اوچ لگے کوئی تارہ وے
تک کے تیرا سوڈا کھڑا چن بی مسکرایا وے

نخوں تیرے سی بی زیادہ پیار میں کرنے لگا واں
تاہڑ کے تتے میرے دل نظراں دا تیر چلایا وے

جنوں پایا ہینگا انوں کھوجڑے دا ڈر کیوں ہووے
وقتِ رخصت ویکھ کے انوں دل میرا گھبرایا وے

ستاریاں وگھروں تخ مارن تیری دنوں اکھیاں
تک کے ہر جنوں، رانجھے دا دل بڑا لبھایا وے

بوجھ بنڑو تے خادم آپڑے بی سُٹ پیڑے وَن
درخت سی سکے پتیاں نے ٹے کے تخ سکھایا وے

اقراء (ڈاکٹر محمد عادل)

ابتدائے دین دا پہلا تخ اقرا ای اے
علم دی ساری حداں دا ہک معیار اقرا ای اے

پڑھ تے اگے ودھ کہ تیرا رب نخوں لیڑاں دے تے
اس سفر دی راہ دچ پہلا قدم اقرا ای اے

ویکھ لو سارے زمانچ او ای اے اگے ودھا
جس دے دل اچ نور دے وگھر دس رواں اقرا ای اے

آسماناں تو اے ای پہلی وحی بنڑ کے ملا
ساریاں لفظاں تے پیاری ہک اے ای اقرا ای اے

گل اے ای کہ ندی اے عادل، گل بڑی نکی جئی اے
چھا گیا دنیا تے او جس دا شعار اقرا ای اے

غزل (احمد ندیم اعوان)

امن تے آشتی دی روشن تصویر آں اَسی
ہنڈکو وان آں امن دے سفیر آں اَسی

کسی نوں دکھ نہ ساڈے سی پوہنچے کدی
ہمدرد آں روشن ضمیر آں اسی

دُکھ سکھ اچ غیراں دے بی کم آنے آں
پھیرا دلی اچ نجوی زنجیر آں اسی

قسماں ساڈی شرافت دیاں غیر کھائدین
علم و عمل دی ایسی تدبیر آں اسی

شعرو سخن دی دُنیا بی آباد ساڈی
سائیں پٹوری دے خیاباں دی تعبیر آں اسی

غزل (نواز صابر)

میری تہرتی میری ماں دے
منجھ غلام میرا گراں دے

اتھے بُھل تے ہُوٹے بوت اُن
ٹھنڈ اُچ ٹھپ اے گرمی اچ چھاں دے

اسدی کہانڑی چل دی رہ سی
میرے وڈیاں دی اے تھاں دے

میاں صیبؒ دی زیارت اتھے
تائیں اس دا اُچا ناں دے

صابر لگدے اج او آ سی
مُکی تے وت کالا کاں دے

حمد/تصوف (احمد علی سائیں)

ت۔ تواضع کراندا وے آپ آپڑی
آپڑے امر نوں آپ عیان کر کے

آپ روح تے قابضے روغ آپڑی
وہے آپ نوں آپ بے جان کر کے

آپڑے آپ نوں جوڑ کے توڑ دا وے
بنڑ دا آپ نوں آپ ویران کر کے

سائیاں آپ ہر رنگ وچ وندا وے
پیدا آپ کافر مسلمان کر کے

آغہ سید ظفر علی شاہ

گندھارا ہندکو بورڈ پشور نوں ایہہ اعزاز حاصل اے کہ اِس بورڈ دے بانی سرپرستاں دی فہرست دے وِچ آغہ سید ظفر علی شاہ ہونڑاں جیسی نابغہ روزگار شخصیت دا نام بی شامل اے، تے سید ظفر علی شاہ ہونڑاں شہر پشور دے اوہ نامتو سپوت اَئے کہ جناں تے اج بی نہ صرف پورے پشور نوں بلکہ سارے پاکستان نوں مانڑ اے تے ایہہ مانڑ کیوں نہ ہووے کہ جس انسان دی زندگی دا ہر لحظہ رب اللعالمین دی مخلوق دی خدمت اچ گزرا ہووے تے فیر اوہ شخصیت کہ جس نے اِس وطن نوں آزاد کرانڑے وسے ہر طراں دی قربان دِتی تے قائداعظم محمد علی جناح دے اُناں جاں نثاراں اچ شامل اَئے کہ جناں نے پشور اچ مسلم لیگ دا لوہا منوایا۔ 1945ء اچ جدو بانی پاکستان قائداعظم محمد علی جناح آپڑے دورۂ سرحد (موجودہ خیبر پختونخوا) دے موقع تے پشور تشریف لیائے تا آغہ جی سید ظفر علی شاہ ہونڑاں قائداعظم دے جوان رضا کاراں دے نال حفاظتی دستے اچ شامل اَئے تے فیر ریفرنڈم اچ تا اِناں دی خدمات کسی سی چھپی لُکی نینگیاں۔ ساڈے صوبے اچ آغہ جی ہونڑاں دا جتھے سیاسی قد کاٹھ اَیا اُسی طراں پشور دی دینی، مذہبی، سماجی، معاشرتی تے فلاحی کماں اچ بی اِناں دا ہمسر نی اَیا۔ ادارہ تبلیغ الاسلام دا قیام اِناں دی پیہچانڑ دا بڑا معروف حوالہ وے تے اج نصف صدی سی زیادہ عرصہ لنگ جانڑے دے بعد ایہہ ادارہ قائم و دائم تے اِس دی سرپرستی اِناں دے صاحبزادگان پئے کر دَین، تے اج بی انتہائی باوقار طریقے دے نال وقتاً فوقتاً مختلف دینی تے مذہبی تقریبات دا اہتمام اِس ادارے دے تحت کیتا جاندے تے خاص طور تے پشور دا سب سی وڈا جلوس یعنی بارہ ربیع الاوّل دا جلوس ادارہ تبلیغ الاسلام دا منفرد اعزاز اے۔ اِس دے علاوہ آغہ سید ظفر علی شاہ ہونڑاں نے مختلف تنظیماں تے خدمت خلق دے ادارے قائم کیتے، ترے دفعہ صوبائی وزیر بی رہ چکے ہُون تے کئی دفعہ بیرون ممالک اچ پاکستان دی نمائندگی بی اِناں نے کیتی۔ مختصراً ایہہ کہ آغہ سید ظفر علی شاہ ہونڑاں نہ صرف ساڈے قومی ہیروؤن بلکہ اِناں دی شخصیت نوجوان نسل وسے مشعل راہ وے، اِسی وسے اَسی صوبائی تے وفاقی حکومت سے اپیل کرنے آں کہ وطن عزیز دی جامعات اچ سید ظفر علی شاہ ہونڑاں دی شخصیت تے خدمات نوں مزید اُجاگر کیتا جاوے تے اِس حوالے نال ایم فل تے پی ایچ ڈی لیول دے مقالہ جات لکھائے جاوُن تا کہ پاکستانی قوم نوں اندازہ ہووے کہ اِس دی مٹی نے کیسے کیسے ہیرے پیدا کیتے ہُون۔

جوہر میر دی میراث

السلام وعلیکم جناب ضیاء الدین صیب اُمید کرناواں تُسی خیریت نال ہوسو کافی عرصہ گزر چکا وے تواڈے نال کوئی ملاقات کوئی گل کتھ نی ہوسکی۔ لیکن تواڈا بوت بوت شکریہ کے تواڈے ذریعے میرا رابطہ جناب عتیق صدیقی صیب نال ہو گیاوے تے اے میں بیان نی کرسکناواں کہ اے رابطہ کتنے سالاں بعد ہویا وے اسراں لگدا وے جیکو صدیاں گزر گئیاں ہُون۔ اَسی دونوں بوت عرصے سی اک دوسرے سی بچھڑے ایاں ساڈے کول اک دوئے دے بارے اچ کوئی معلومات نی ائی میری عتیق صدیقی صیب نال اچھی خاصی گل کتھ ہوئی جزے اچ منے اُناں نال اُناں دی وائف دے انتقال دی تعزیت بی کیتی۔ جوہر میر صیب دے بیوی بچے آں نال بی بالکل رابطہ نی ایا اُناں دی بی خیریت معلوم کیتی اس سی بعد اُناں نے آپڑی کتاب دا ذکر کیتا منوں بی اُناں نے آپڑی کتاب میل دے ذریعے پچوائی جو کہ اجلا منے پڑھنا شروع نی کیتی۔ جوہر میر دی کتاب دے بارے اچ تواڈیاں ساریاں کاوشاں اُناں دے سامنڑیں بیان کیتیاں جس نوں سُنڑ کے اوہ بوت خوش ہوئے تے کہنڑیں لگے کہ کتاب دی کاپی چائیدی اے منے اُناں نوں کہیا کہ کتاب چھپ کے پشور اُچ پئی ہوئیان تے ساڈے خاندان دے وچ کوئی اتنا اہل بندہ نینگا کہ اوہ ساریاں کتاباں لیاوے تے اُناں نوں ڈسٹری بیوٹ کرے۔ میرا خیال اے کہ اس بارے اچ تواڈے نال اُناں دا رابطہ ہویاوے تے اُمید اے کہ اس دا کوئی نتیجہ خیز نتیجہ نکل سی تے ساریاں کتاباں میرے تے عتیق صدیقی صیب تک پہنچ جاسُن۔ عتیق صدیقی صیب نے آپڑی زندگی دا کافی حصہ میر صیب دے نال گزارا وے تے جتنی والہانہ عقیدت اُناں نوں میر صیب دے نال ائی اوہ کسی ہور نال نی ائی۔ اُناں دوناں اچ نہ صرف پیار، عزت تے احترام دا رشتہ ایا بلکہ دوناں اچ جراثیم بی اک ای طراں دے ائے۔ اناں دوناں دی بڑی دلچسپ تے عجیب داستان اے دونوں اک ای فلائٹ اُچ امریکہ آئے تے اک ای ہوٹل اُچ دوناں نے ملازمت اختیار کیتی، اک دی شفٹ ختم ہوندی ائی تے دوئے دی شروع ہوندی ائی جس وخت اُناں دی شفٹ بدل دی ائی تے اُس دے درمیان دو کھنٹے آں دا وقفہ ہوندا ایا جس اُچ اکٹھے بیٹھ کے آپس اُچ علمی وادبی گفتگو کردے ائے۔ میر صیب نے جو کالم لکھے ہوندے ائے اوہ عتیق صیب نوں بتاندے ائے۔ دونوں اُسی ہوٹل دی تری پینتری سال ملازمت کر کے ریٹائرڈ ہو گئے۔ اس سی بعد میر صیب نے میرے وسطے تے عتیق صدیق صیب نے آپڑے پیہرا وسطے امریکہ وسے اپلائی کیتا تے اک ای ویزے تے اَسی دونوں بی امریکہ پہونچ گئے۔ عتیق صدیق صیب آپڑے نکڑے پیہراواں دی طراں میرا خیال رکھ دے ائے، اُناں نال اے ساریاں یاداں تازہ کر کے بوت مزہ آیا وے۔ اُناں دی بیگم نال بی میرا بوت اچھا تعلق رہیا وے، کُش سال پہلے اوہ آپڑے پُتر نال عتیق صدیق صیب دے پیہرا جو کہ میرے نال ای رہندا ایا اُس نوں ملنے وسے ساڈے شہر تشریف لیائیاں، ہونڑ اے سب کُش اک سوہنڑیاں یاداں ہُن، عتیق صدیقی صیب اکھلے ہو گئین اُناں دا جیون ساتھی اُناں سی ہمیشہ ہمیشہ وسے جُدا ہو گیا وے اللہ اُناں نوں کروٹ کروٹ جنت نصیب کرے، کسی نے کہیا ایا کہ انسان آپڑی ساری زندگی کم کردا رہندا وے تے سوچ دا وے کہ زندگی دے آخری دس سال آرام نال گزارساں لیکن اے سوچ صرف اک سوچ ای رہ جاندی اے کیوں کہ زندگی دے آخری دس سالاں اچ انسان نوں بیماریاں کیہر لیندیاں وُن، پریشانیاں مزید ودھ جاندیاں وُن تے اوہ آرام کرنے دا وخت بی اُس دا اسراں ای لنگ جاندا وے۔ عتیق صدیقی صیب دا آپڑی بیگم نال بوت گہرا تعلق ایا اک تا اُناں دی لو میرج ائی، دوسرا اوہ اُناں دے نال ہر میدان اُچ موڈھے نال موڈھا جوڑ کے کھلو جاندی ائی اُناں نے کہیا کہ میری بیگم آپڑی زندگی دے آخری دن تک ہر کم اُچ میرے نال ہتھ وٹاندی رئی حالانکہ میں اُس دی صحت وکیھ کہ منع کرنا ایاں لیکن اوہ فیر بی میرے نال ہر کم اُچ کھلوندی ائی۔ منے اُناں نوں کہیا کہ تواڈی زندگی دا ساتھی تواڈے نال بیٹھ کے سویلے دی چاء بی پی لوے تے اُس دا بی آپڑا ای اک لطف ہوندے اک احساس ہوندے تے اُس احساس دی کوئی مُل ای نینگا۔ اے نی ہوسکدا کہ ہر انسان ساری زندگی ایکٹیو رہ سکے ہر انسان دی زندگی اچ اوہ مقام ضرور آندا وے جس اُچ اوہ ایکٹیو نی رہ سکدا آخر اک دن بڈھاپہ آجاندے تے انسان بالکل کمزور ہو کے رہ جاندا وے۔ لیکن اتنا کہہ ساں کہ اک دوسرے دا وجود بڑا ضروری ہوندا وے تے اس وجود دا احساس بڑی ای ضروری ہوندے۔ بہر حال اللہ تعالیٰ عتیق صدیقی صیب دی بیگم دا اوہ جہان اچھا کرے تے اللہ اُناں نوں جنت الفردوس اُچ جگہ عطا فرماوے۔ ضیاء صیب اک وار فیر تواڈا دل دی گہرائیاں نال شکریہ ادا کرناواں تے تواڈے سی گزارش اے کہ سانوں آپڑی دُعاواں اچ ہمیشہ یاد رکھڑاں۔ خدا حافظ

مہمان کالم

عابد علی

hindkowanweekly@gmail.com

خلیجی ممالک دی بے چینی

خلیجی ملکاں دے لوک کئی عشریاں تکل آپڑے آسے پاسے ہونڑیں ولی جنگاں نوں ٹی وی سکرین تے ویکھ دے رئے، عراق، شام، یمن تے غزہ دے لوک اک لمے عرصے تکل خوفناک جنگاں اچ پھسے رئے، اس وخت خلیجی ملکاں اچ عام تاثر ایا کہ امریکہ دے اتحادی ہونڑیں دی وجہ نال جنگ وسے شعلے اناں تکل نہ پہونچ سک سُن، اے خاب ہونڑ بکھر چکا وے، امریکہ ایران جنگ نے اس تصور نوں اُدھیڑ کے رکھ دتا وے۔ صاف نظر آندا پیا وے کہ خلیجی ملکاں دا حفاظتی حصار زمین اُچ وڑ گیا وے، اناں دی معیشت تباہ ہو چکی اے تے ہونڑ اوہ آپڑی حفاظت وسے نوی حکمت عملی بنڑاندے پئین، اناں دی سرزمین تے بنڑے ہوئے امریکی اڈے اناں نوں ایران دے ڈرون تے میزائلاں دی یلغار سی نی بچا سکے۔ اناں نوں ہونڑ احساس ہویا وے کہ جدید اسلحے نال اے امریکی تنصیبات اناں دے وسے اثاثہ نینگے بلکہ بوجھ بنڑ چکیاں وُن۔ ایران امریکی اڈے آں تے حملے دے بہانے اناں دی عمارتاں، ہوائی اڈے آں، تے شہری آبادیاں نوں نشانہ بنڑاندا پیا وے۔ امریکہ دے ایران دے درمیان سترہ جون نوں ہونڑیں ولے جنگ بندی دے معاہدے دے باوجود خلیجی ملکاں نوں اے ڈرا وے کہ ایران کسی بی وخت اناں تے حملہ کر سکدا وے۔ اناں دے اس خوف نوں دور کرنے وسے پچھلے ہفتے سیکرٹری آف سٹیٹ مارکو روبیو نے اناں ملکاں دے سربراہواں نال ملاقاتاں کیتیاں تے اناں نوں یقین دلوایا کہ امریکہ اناں نوں کدی اکھلا نہ چھوڑ سی۔ بدھ دے دن مارکو روبیو نے کویت اُچ صحافیاں نوں کہیا کہ امریکہ ایران نال اجیا کوئی معاہدہ نہ کرسی جیڑا اس دے عرب اتحادیاں دے وسے نقصان دہ ہوسی۔ بڑّے لگ داوے کہ عرب ملکاں نے اناں دی یقین دہانیاں نوں قبول نی کیتا۔ اناں دا احساس عدم تحفظ اتنا پکا ہو چکا وے کہ اوہ اے من ڑیں نوں تیار ہونڈے پئے کہ امریکہ اناں نوں ایران دی جارحیت دے مقابلے اچ تحفظ دے سکدا وے۔ مارکو روبیو دے دورے دے موقع تے امریکی اخباراں اچ شائع ہونڑیں ولی خبراں دے مطابق خلیجی حکمراناں نے آپڑی مسلح فوجاں نوں جدید ہتھیار دینڑیں دا فیصلہ کیتا وے۔ بڑّے اے ہتھیا کتھو آسُن۔ اس دے بارے اچ اجلا کوئی فیصلہ نی ہویا، امریکی اسلحے دے ڈھیر تا پہلے ای سی اناں دے کول موجود اُن۔ ہونڑ اناں اضافہ کتنا کم آسکدا وے اس دا جاوب کسی دے کول نینگا۔ پچھلے کُش مہینیاں اچ دبئی تے دوحہ دی اُچیاں اُچیاں عمارتاں ایران دے میزائل تے ڈرون حملے آں نے بوت کُش بدل کے رکھ دتا وے۔ سیاحواں نے اس پاسے رُخ کرنا چھوڑ دتا وے کاروبار ٹھپ پئے ہوئین، تے دوئے ملکاں سی آئے ہوئے محنت کُش واپس جاندے پئین۔ جنگ بندی دے معاہدے دے باوجود امریکہ تے ایران دی لڑائیاں اناں قوماں دے خوف اُچ مزید اضافہ کر دی پیاں۔ اس جنگ سی پہلے اناں ریاستاں دے حکمران مل جل کے دفاعی پالیسیاں بنڑاندے ائے، ہونڑ اس خطے دا ہر ملک آپڑے دے بارے اچ جدا گانہ طرز عمل اختیار کر دا پیا وے۔ اناں ملکاں اچ بحرین، کویت، عمان، قطر، سعودی عرب تے متحدہ عرب امارات شامل اُن، اے سب جی سی سی دے ممبر اُن اے گروپ ایران عراق جنگ دے دوران علاقائی عدم استحکام نوں ختم کرنے وسے مارچ 1987 اچ بنڑایا گیا ایا۔ ہونڑ اناں دے تعلقات اُچ ودھ دی ہوئی خلیج دا اندازہ اناں دی دفاعی پالیسیاں سی لگایا جاسکدا وے۔ متحدہ عرب امارات نے امریکہ تے اسرائیل دے نال آپڑے اتحاد نوں فروغ دینڑیں دا فیصلہ کیتا وے۔ قطر نے امریکہ تے ایران دے درمیان ثالث دا کردار ادا کر کے وختی طور تے آپڑے تحفظ دا بندو بست کیتا وے۔ سعودی عرب، امریکہ تے ایران دوناں نال گل کتھ کر دا پیا وے۔ عمان اس وسے صدر ٹرمپ دے غیض وغضب دا شکار اے کہ اس نے ایران دے نال آبنائے ہرمزسی گزرنے ولے جہازاں تے ٹول لگانڑیں وسے مذاکرات کیتے ائے۔ خلیجی ملک جس گل تے متفق اُن اوہ اے وے کہ اس جنگ نوں جلد از جلد ختم کرنا چائیدے۔ بڑّے اناں اچ کوئی بی امریکہ ایران جنگ بندی دے معاہدے نوں پسند نی کردا، سعودی عرب دے اخبار اشراق الاسواطہ دے مطابق اے معاہدہ ایران نوں اک علاقائی طاقت بنڑاں دے سی۔ تجزیہ نگار عبدالرحمان الرشید نے لکھا وے کہ ایران دی بیلسٹک میزائل دی انڈسٹری پورے خطے وسے خطرہ وے تے لبنان تے یمن اُچ اس دے اتحادی گروپ ہونڑ پہلے سی زیادہ مضبوط ہو جاسُن۔ امریکہ ایران جنگ بندی معاہدے دی اک شق دے مطابق امریکہ ترے سو ارب ڈالر دا اک فنڈ ایران دی تعمیر نو وسے قائم کرسی۔ خلیجی ملکاں دا کہنڑ اس وے کہ امریکہ اس فنڈ وسے اناں نال رجوع کرسی۔ قطر اُچ مڈل ایسٹ کونسل دے ڈائریکٹر خالد الجابر نے کہیا وے کہ امریکہ خلیجی ملکاں نوں اے ٹی ایم دے طور تے استعمال کرنا چاہندے۔ جمعرات نوں خلیجی وزرائے خارجہ نال ملاقات دے بعد مارکو روبیو نے صحافیاں نو کہیا کہ امریکہ ایران نال کسی بی حتمی معاہدے سی پہلے آپڑے عرب اتحادیاں نال صلاح مشورہ کرسی۔ امریکی میڈیا دے مطابق مارکو روبیو دی اناں یقین دہانیاں دے باوجود ہر خلیجی ملک ایران نال انفرادی طور تے مذاکرات کر کے عدم جارحیت دا معاہدہ کرنا چاہندا وے۔ اناں ملکاں دے طرز فکر اُچ اے تبدیلی اک پاسے اس خطے اچ امریکی اثر رسوخ اچ کمی دی وجہ ہوسی، تے دوئے پاسے اے مشرق وسطیٰ اچ اک وڈی سیاسی تبدیلی دا پیش خیمہ ثابت ہوسی۔

(بشکریہ روزنامہ آج پشاور) مترجم: بلال احمد

عقیقِ عتیق

عتیق صدیقی

hindkowanweekly@gmail.com

مشاعرے دی روایت۔۔۔حصہ ششم

اتھا ہک دلچسپ فرق سامڑیں آندے۔ پرانڑیں زمانے بچ سنڑایا جلوڑاں آلا شعر زیادہ اہم ایہا، جبکہ اج پڑھیا جلوڑاں آلا شعر دوبارہ اپڑی اہمیت حاصل کر رہیا اے۔ اسی آسطے بعض ویلیاں مشاعریاں بچ مقبول شاعر ادبی حلقیاں بچ اتنے مضبوط نینھ سمجھے جلدے تے بعض بڑے شاعر اسٹیج توں تقریبا دور رہندے نیں۔ گویا شاعر تے مشاعرہ باز دو الگ شناختاں بنڑدیاں جا رہیاں نیں۔ لیکن اس تبدیلی دا ہک دوآ رخ وی اے۔ نواں مشاعرہ بعض جگہاں تا زیادہ نمائشی تے فوری ردِعمل دا محتاج ہو گیہا اے۔ ہونڑ داد آسطے اکثر اوہ شعر زیادہ کامیاب ہوندے نیں جیہڑے فورا اثر کرن۔ جنجو جے جذباتی، سیاسی، مزاحیہ یا نعرہ نما۔ جبکہ گہری تے تہہ دار شاعری کدی کدی خموش سامع چاہندی اے، اوہ فوری شور بچ پوری طرحاں کھل نینھ ہکدی۔ ایہہ ای وجہ اے کہ اج بعض سنجیدہ شاعر مشاعرے توں زیادہ کتاب، رسالے یا ڈیجیٹل تحریر آں ترجیح دیندے نیں۔ اس دے باوجود آن لائن مشاعریاں دی روایت اک دلچسپ نویں صورت دے طور تا سامڑیں آئی اے۔ خاص طور تا وبا دے زمانے توں بعد ایہہ سلسلہ زیادہ مضبوط ہویا۔ ہونڑ مختلف ملکاں دے شاعر ہک اسکرین تا جمع ہو جلدے نیں۔ فاصلے کم ہوندے نیں، رسائی بدھ گیہی اے تے زبان دیاں سرحداں وی کسی حد تک نرم پڑ گیہاں نیں۔ ہندکو، پنجابی، سرائیکی تے دیگر علاقائی زباناں دے شاعر وی ہونڑ نسبتا اسانی نال اپڑیں سامعین تک پہنچ ہکدے نیں۔ لیکن اس نویں مشاعرے بچ ہک کمی وی محسوس ہوندی اے۔ اوہ محفل دی حرارت کم ہو گیہی اے جیہڑی روایتی مشاعرے دی جان ایہی۔ اسکرین دے پچھے بیٹھیا سامع داد تے دے ہکدا اے، مگر اوہ اجتماعی کیفیت پیدا نینھ ہوندی جیہڑی ہک پہرے ہوئے ہال یا کسی پرانڑی حویلی دی محفل بچ جنم کہندی ایہی۔ شاعروی اکثر سامعین دیاں اکھیاں، ساہواں تے فوری ردِعمل کولوں توانائی کہندا ایہا، جبکہ آن لائن دنیا بچ ایہہ رشتہ کسی حد تک سرد تے منتشر ہو جلدے۔ انجو لگدے کہ مشاعرہ ختم نینھ ہویا، بلکہ ہک نویں دور بچ داخل ہویا اے۔ ہونڑ اس دی روح جیندی اے مگر اس دا جسم بدل گیہا اے۔ اس موضوع آں سمیٹدیاں ہوئیاں کدے آخیا جلے کہ مشاعرہ باز شاعر دو چار مقبول شعراں دے بھرتے تا سالہا سال گزار ہکدے نیں۔ لیکن کتاباں تے ادبی میگزیناں بچ زندہ رہنڑاں آلیاں آں ہر وار ہک نویں زندہ تخلیق پیش کرڑیں ہوندی اے تے غلط نہ ہوسی۔ شاید اسی مقام تا آ کے مشاعرے تے خالص ادبی تخلیق دے درمیان فرق زیادہ واضح ہو جلدے۔ اسٹیج دی دنیا تے مطالعے دی دنیا بظاہر ہک ای ادب نال وابستہ نیں، مگر انہاں دیاں ضرورتاں ہمیشاں ہک جیھی آں نینھ رہندیاں۔ مشاعرے دا شاعر اکثر اپڑی اواز، اندازِ ادائیگی تے چند مقبول شعراں دے سہارے ہک لما عرصہ گزار کہندے۔ بعض شعر ایجھے ہوندے نیں جیہڑے ہک مرتبہ عوامی حافظے بچ جا بنڑا کہنن تے فر ہر محفل بچ داد وصول کردے رہندے نیں۔ سامعین وی اکثر انہاں ای معروف شعراں دے منتظر ہوندے نیں۔ انجو ہک مشاعرہ باز شاعر کدی کدی اپڑی پوری شناخت چند کامیاب نظماں یا غزلاں دے گرد قیم رخ کہندے۔ اس بچ برائی نینھ، کیونکہ زبانی روایت ہمیشاں یاد رہ جلوڑاں آلے شعراں آں ترجیح دیندی اے۔ لیکن کتاب تے ادبی رسالے دی دنیا نسبتا بے رحم ہوندی اے۔ اتھا شاعر دے سامڑیں سامع دی فوری داد موجود نینھ ہوندی۔ اتھا صرف متن ہوندے تے متن دے اندر چھپی ہوئی تخلیقی طاقت۔ قاری شعر آں دوبارہ پڑھدے، اس دیاں تہواں کھولدے، کمزوریاں آں وی محسوس کردے۔ اس آسطے اوہ شاعر جیہڑا کتاباں، رسالیاں تے سنجیدہ ادبی حافظے بچ زندہ رہنڑاں چاہندے، اس آسطے ہر نویں تخلیق ہک نویں امتحان دی حیثیت رکھدی اے۔ مشاعرے بچ بعض ویلیاں شخصیت شعر تا غالب آ جلدی اے، مگر تحریری ادب بچ آخر کار شعر آں ای زندہ رہنڑاں ہوندے۔ اس آسطے بڑے ادیب تے شاعر اکثر اپڑی مقبولیت توں زیادہ اپڑی تخلیقی بقا دے بارے بچ فکر مند رہیے نیں۔ اوہ جانڑدے ایہے کہ وقتی داد تے مستقل ادبی قدر بچ فرق ہوندے۔ ہک مصرع محفل آں گرما ہکدے، لیکن ہمیشاں زندہ رہنڑاں آسطے پوری تخلیقی دیانت، فکری گہرائی تے مسلسل تازگی درکار ہوندی اے۔ شاید ایہہ ای وجہ اے کہ ادبی تاریخ بچ بعض ایجھے شاعر بہوں نمایاں نظر آندے نیں جیہڑے اپڑیں زمانے دے بڑے مشاعرہ باز نینھ ایہے، مگر انہاں دیاں تحریری تخلیقاں ویلے نال زیادہ طاقتور ثابت ہوئیاں۔ جبکہ بعض ایجھے ناں وی تہند لا گیہے جیہڑے اپڑیں دور بچ محفلاں دے ستارے سمجھے جلدے ایہے۔ انجو آخیا جل ہکدے کہ مشاعرہ فوری زندگی دیندے، مگر ادب دی اصل ازمیش ویلے نال ہوندی اے۔ تے ویلا صرف اسی تخلیق آں قبول کردے جس بچ ہر وار نویں ساہ موجود ہوون۔

اشعر نثر

سعید اشعر

hindkowanweekly@gmail.com

قبولیت دُعا دا قرآنی راز

سورۃ الانبیاء اچ اللہ تعالیٰ نے آپڑے نیک بندیاں دا ذکر اک منفرد انداز اُچ فرمایا وے، اے صرف تاریخی واقعات نینگے بلکہ ایمان، صبر، توکل تے دُعا دی قبولیت دے جیندے سبق اُن۔ غور وفکر کرنے ولی اکھ تے تدبر کرنے ولے دل وسے اناں آیتاں اچ ہدایت دے بے شمار خزانے چھپے ہوئین۔ ''بس سانے اُس دی قبول فرمالتی'' (فاستجبنالہ) اناں واقعات اُچ اک عبارت بار بار سامنڑیں آندی اے، ہر نبی دی آزمیش وکھری ائی، ہر دُعا دا پس منظر مختلف ایا، تے ہر التجا دا مدعا جدا ایا، بڑّے اناں ساریا اچ مشترک ائی، اللہ تعالیٰ دی بارگاہ اچ عاجزی، اخلاص تے کامل اعتماد، اے اوہ دو اوصاف اُن جو دُعا نوں عرش تکل پہنچاندے وُن تے اس نوں قبولیت دا پروانہ عطا کر دے وُن، حضرت نوح علیہ السلام نے نوسو پچاس سال تکل آپڑی قوم نوں اللہ دی طرف بلایا، صدیاں تے مشتمل اس دعوت دے باوجود قوم دے سردار تواڈا مذاق اُڈاندے رئے، تواڈی نی من دے ائے تے حق قبول کرنے سی انکار کر دے رئے، جد وظلم، سرکشی تے انکار آپڑی انتہا تکل پہنچا تے حضرت نوح علیہ السلام نے آپڑے رب دے حضور فریاد کیتی، اللہ تعالیٰ فرماندین، ''تے نوح نوں یاد کرو جد واس نے سانوں پکارا تے سانے اُس دی دُعا قبول کیتی'' فیر اُناں تے اُناں دے کہار ولے آں نوں وڈی مصیبت سی چھٹکارا دتا تے اناں لوکاں دے مقابلے اچ اس دی مدد فرمائی جنہاں نے ساڈی آیتاں نوں جھٹلایا ایا'' اے دُعا ذاتی انتقام یا دُنیاوی منفعت وسے نی ائی بلکہ ایمان دے تحفظ دی سربلندی تے انسانیت دی بقاء وسے ائی۔ چنانچہ اللہ تعالیٰ نے آپڑے محبوب بندے دی فریاد سُنڑی تے فرمایا ''فاستجبنالہ'' حضرت ایوب علیہ السلام نوں اللہ تعالیٰ نے حسن، مال، اولاد تے عزت و وقار دی بے شمار نعمتاں عطا کیتی ائیاں، وت آزمیش دا وخت آیا تے اک سی بعد اک کر کے سب کُش لے لتا گیا، جسم بیمار دا شکار ہویا، مال و دولت مُک گئی تے اولاد بی جدا ہو گئی۔ بڑّے اناں سارے مصائب دے باوجود تواڈی زبان تے شکوہ نہ آیا، اخیر کار توانے نہایت عاجزی نال عرض کیتا، ''اے میرے رب منوں تکلیف پہونچ گئی اے تے تو سب رحم کرنے ولے آں سی ودھ کے رحم کرنے والا ویں'' اس دعا اچ نہ مطالبہ وے نہ شکیت نہ اصرار صرف درد دا بیان اے تے رحمتِ الٰہی تے کامل اعتماد، اے ای بندگی دا اعلیٰ مقام اے، اللہ تعالیٰ نے فوراً جواب دتا، ''پس سانے اس دی دُعا قبول کرلتی تے جو تکلیف اس نوں پہنچی ائی اس نوں دور کر دتا وے''۔ نہ صرف بیماری دور ہوئی بلکہ اہل وعیال تے نعمتاں بی پہلے سی ودھ کے مل گئیاں گویا صبر دا ثمر رحمتِ الٰہی دی بارش بنڑ کے نازل ہویا۔ حضرت یونس علیہ السلام نوں سورۃ الانبیاء اچ آ ''ذوالنورین'' یعنی مچھی ولے دے لقب نال کیتا گیا وے۔ تُسی آپڑی قوم نوں مسلسل نصیحت کر دے رئے بڑّے اوہ ضد تے انکار تے قائم رئی، خفگی دی عالم اُچ توانے آپڑی بستی چھوڑ کے دتی تے روانہ ہو گئے تے اک کشتی اچ سوار ہوئے، سمندر اُچ شدید طوفان آیا، قرعہ اندازی ہوئی تے بار بار حضرت یونس علیہ السلام دا نام نکلا، چنانچہ اُناں نوں سمندر اُچ سٹ دتا گیا، جتھے اللہ تعالیٰ دے حکم نال اک عظیم مچھی نے اُناں نوں نگل لتا، رات دا انہیرا، سمندر دی گہرائیاں تے مچھی دا پیٹ، ترے تہہ واں دے انہیر یاں اچ انسان وسے کسی ظاہری اُمید دا وجود نی ایا، بڑّے جد وظاہری سہارے ختم ہو جاندے وُں تے مومن دا تعلق آپڑے رب نال اور مضبوط ہو جاندا وے۔ اسی عالم اُچ حضرت یونس علیہ السلام نے پکار، ''لا الٰہ الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین'' (تیرے سوا کوئی معبود نئیں، تے پاک اے، بے شک میں ای قصور واراں وچو واں) اے دُعا دراصل توحید، تسبیح تے اعتراف، خطا دا حسین امتزاج اے، بندگی دے ترے نوں بنیادی عناصر اس مختصر دُعا اچ جمع ہو گئے۔ چنانچہ آسماناں سی جواب آیا ''بس سانے اس دی دُعا قبول کرلتی تے اس نوں غم سی نجات دے دتی''۔ اس دے فوراً بعد اللہ تعالیٰ اک اجیا اعلان فرماندا وے جو قیامت تکل آنڑیں ولے سارے اہل ایمان وسے اُمید دا پیغام اے، '' تے اسی طراں سانے مومناں نوں نجات دینڈے ائے''۔ اے صرف حضرت یونس علیہ السلام دی داستان نئیں بلکہ ہر اس بندے وسے خوشخبری اے جو مصیبت، پریشانی، بیماری، ناکامی یا غم دے انہیر یاں اچ آپڑے رب نوں پکارے، سوالکھ ختم اُچ اسی آیت دا ورد ہوندا وے تے ہر سود وسود ے ورد دے بعد اے قبولیت تو بہ دا مژدہ جانفزا سُنڑایا جاندا وے۔ اسی وسے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے اس دُعا دی غیر معمولی فضلیت بیان فرمائی۔ حضرت سعد بن ابی وقاص روایت کر دین کہ نبی کریمؐ نے فرمایا کہ مچھی دے پیٹ اُچ حضرت یونس علیہ السلام دی دُعا دے اے کلمات جدو کوئی مسلمان اخلاص دے نال پڑھ دے دُعا منگدا وے تے اللہ تعالیٰ اس دی دُعا قبول فرماندا وے۔ اک اور روایت اُچ آپؐ نے فرمایا کہ مصیبتاں تے آزمائشاں سی نجات پانڑیں وسے اس دُعا سی ودھ کے موثر کلمات بوت کہٹ اُن، اس دے بعد حضرت زکریا علیہ السلام دا ذکر آندا وے عمر لنگ چکی ائی، وال چٹے ہو گئے ائے تے تریمت بی بڈھاپے تکل پونچ چکی ائی، ظاہری اسباب دے مطابق اولاد دی اُمید تقریباً ختم ہو چکی ائی۔ بڑّے اللہ تعالیٰ دے خزانے اسباب دے محتاج نی ہوندے۔ حضرت زکریا علیہ السلام نے دُعا کیتی ''اے میرے رب منوں اکھلا نہ چھوڑ تے تو سب وارثاں سی بہتر وارث ایں''، ''اے دُعا محض دُعا دی خواہش نی ائی بلکہ نبوت، علم تے دین دی امانت نوں اگے منتقل کرنے دی آرزو ائی۔ اللہ تعالیٰ نے فرمایا، ''پس سانے اُناں دی دُعا قبول فرمائی تے اُناں نوں یحییٰ عطا فرمایا تے اناں دی خاطر اناں دی تریمت نوں قابلِ اولاد بنڑاں دتا،'' وت قرآن اناں دُعاواں دی قبولیت دا راز بی بیان کر دیندا وے، ''بے شک اوہ نیکی دے کماں اچ جلدی کر دے ائے، سانوں اُمید تے خوف دے نال پکار دے ائے تے ساڈے حضور عاجزی اختیار کر دے ائے'' ہر دُعا وسے ''فاستجبنالہ'' دی مہر چائیدی اے تا کہ دُعاواں نوں قبولیت دے پر لگ جاوُن تے دل دی مراداں پوریاں ہووُن۔ اوہ کیہڑے لوک اُن جناں دی دُعاواں قبول ہوندیاں وُن، اوہ کجیئے ہتھ اُن جیڑے جدو اُٹھ دین تے دُعاواں نوں شرف قبولیت بخشا جاندا وے۔ اللہ تعالیٰ اجیئے لوکاں دی خود تعریف فرماندے وُن، اے اوہ لوک اُ جو نیکیاں اچ جلدی کر دے وُن، اے لوک اللہ تعالیٰ نوں خوف تے شوق دے نال پکار دین، دُعاواں کر دین تے اسی اک ذات سی منگدین، شوق تے خوف دے نال نال ہونڑیں چائیدین اناں دا آپس اُچ چولی دامن دا ساتھ اے، اے لوک اللہ تعالیٰ دے دربار اُچ نہایت عاجزی تے انکساری دے نال دُعاواں منگدین تے عبادت کر دین، اوہ تکبر نئیں بلکہ عاجزی تے انکساری دے نال ہتھ چُک دے ائے۔ گویا سورۃ الانبیاء سانوں اے سکھاندی اے کہ دُعا صرف الفاظ دا ناں نئیں بلکہ اک کیفیت دا ناں اے، زبان سی پہلے دل چھکڑاں ضروری اے، ہتھ چکڑیں سی پہلے دل دا اللہ دے سامنڑیں سرنگوں ہونڑاں ضوری اے اَسی سارے آپڑی زندگی کسی نہ کسی آزمیش چولنگ نے پئے آں، کوئی بیماری اچ مبتلا وے، کوئی معاشی تنگی اچ، کوئی اولاد دی فکر اُچ، کوئی تنہائی، اضطراب یا غم دا شکار اے، ایسے اچ سورۃ الانبیاء دے اے واقعات سانوں یاد دلاندے وُن کہ جس رب نے نوح نوں طوفان سی، ایوب نوں بیماری سی، یونس نوں انہیر یاں سی تے ذکریا نوں محرومی سی نجات دتی، اوئی رب اج بی زندہ قائم اے، مومن دا کم بُوا کھٹ کھاڑاں ہوندا وے، بُوا کھولڑاں اللہ تعالیٰ دا کم اے، بیماری دُعاواں نوں بی قبولیت دے پر تدمل دین جدو اناں تے اسمان سی اے مہر ثبت ہو جاوے: ''فاستجبنالہ'' پس سانے اس دی دُعا قبول فرمالتی۔

(بشکریہ روزنامہ آج پشاور) مترجم: بلال احمد

مہمان کالم

پروفیسر ڈاکٹر حفیظ اللہ

hindkowanweekly@gmail.com

گلہانی چنار ۔ چناری دا پھل

میرا آبائی گراں وادی کونش) مانسہرہ (بچ اے۔ گراں بچ ہک جائی تے چناریاں دے بچ سارے بوٹے ہوندے آسے، نال ای ہی پانڑیں دے چار چشمے ہوندے آسے جس کو باں آخدے آسے۔ ہک چشمے توں مقامی لوگ پینڑاں دا پانڑیں کہراں کو آنڑدے آسے، ہک چشمہ صرف وضو وغیرہ واسطے آسا۔ جدکہ دو چشمے ڈنگراں واسطے آسے۔ گرمیاں دے موسم بچ عام طور تے جنہاں لوکاں دے آپڑیں گایاں تے منجیاں آسیاں اوہ انہاں ڈنگراں کو کہن کے دوپہری ویلے اتھے جلدے، آپڑیں ڈنگراں وغیرہ کو پانڑیں پیالدے تے چناریاں دی چھاماں تلے بٹھال چھوڑدے، دوپہری دا ویلے اوہ ڈنگر بی اتھے ہوندے تے کج لوک ہک پاسے آرام کردے تے گپ شپ لاندے ہوندے آسے، اوہ جا چناریاں دے ناں تے مشہور آسی۔ ویلا لہنگدا گیا چناریاں دے اوہ بوٹے جہڑے کہ بچ پرانڑیں آسے، انہاں تے صدیاں لہنگ گیاں آسیاں، بڈے بوڑھے (ہوئے تے ہک ہک کر کے انہاں کو کپیا گیا۔ ہونڑ اتھے صرف ہک بڈا اسارا بوٹا باقی رہ گیا اے اوہ بی اتنا بڈا ہو گیا اے کہ ہونڑ بی ہک بڈی جائی تے چھام کردے۔ پانڑیں دی سکیم آئی تے کج لوک اس پاسے مڑ گئے کسی جائی کج ہور انتظام ہویا تے ہونڑ بچ کہٹ لوک چناریاں دے اس پانڑیں کو استعمال کردے ہن۔ بفہ مانسہرہ دے ہائی سکولا بچ بی ہک چناری دا بوٹا ہونداآسا جس تلے کدی کدی سکولا دے جندکاں دی پوری کلاس تے استاد بی بیٹھدے آسے ورے اور بوٹا بی کپیا گیا۔ ایبٹ آبادا کو بی کدے چناراں دا شہر آخدے آسے، ایبٹ آباد دے ہک شاعر میگی میرٹھی کو بی چناراں دا شاعر آخدے آسے۔ میگی صیب عیسائی آسے ورے کدے اور بفے دے سالانہ مشاعرے بچ آندے تے نعت بی پڑھدے ہوندے آسے۔ فیر میگی صیب پہلے پنڈی تے فیر لاہور گئے۔ مڑے ہک سنگی بشارت علی سید سنڑ آخیا کہ میگی صیب سنڑ آخری ویلے اسلام قبول کر چھوڑیا آسا۔ میں 1975 بچ ترکیہ دے شہر استنبول گیاں تے اتھے مکو ہک ہوٹل دسیا جس تے اس ہوٹل دا ناں گلہانی چنار (Gulhani Chinar) لخے دا آسا یعنی چناری دا پھل، سامڑے ہک بڈا چناری دا بوٹا بی آسا، اس ویلے مکو اپڑیں گراں دی چناریاں بچ یاد آیاں۔ چناریاں نال پیار کرنا والے ترکیہ بچ بی ہن تے پاکستان بچ بی۔ میں یورپ دی سیل دے دوران بچ سارے ملخاں بچ چناریاں دے بوٹے دیخے ورے پتہ نہی کہ پاکستان تے ترکیہ نالو چناریاں نال پیار کرنا والے اس طراں دے لوک ہور ملخاں بچ بی ہن یا نہی۔ اس تے فیر کدے گل کرساں۔ ہاں ہک گل ہور کہ پہلے مڑے آبائی علاقے بچ ہائی سکول نہ آسا۔ مڑے والد صیب سنڑ بفہ ہائی سکول تو 1942 بچ دسویں پاس کیتی۔ بعد بچ اسی بفے آباد ہو گیاں۔ میں بی اسی سکولا تو دسویں پاس کیتی تے مڑے جاتکاں سنڑ بی۔

اختر شماریاں

محمد اختر نعیم

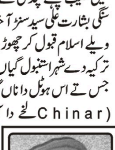

hindkowanweekly@gmail.com

کرپشن برداشت نہ کرساں، کارکردگی دا معیار عوام دا اطمینان ہوسی، سہیل آفریدی

عوامی توقعات تے پورا نہ لینڑیں والے افسران دے خلاف کاروائی ہوسی، پہاویں اوہ کسی وسے بی خاص کیوں نہ ہوؤن

ہر محکمہ آپڑا کمپلینٹ سیل وزیراعلیٰ کمپلینٹ سیل نال جوڑے، عوامی شکایات دا روزانہ خود جائزہ لےسی، کابینہ اراکین دے اجلاس سی خطاب

پشور (ہندکو وان نیوز) وزیراعلیٰ خیبر پختونخوا سہیل آفریدی نے نویں مالی سال وسے حکومتی پالیسی ترجیحات واضح کردے ہوئے کابینہ اراکین تے انتظامی سیکرٹریز نوں عوامی خدمت، شفافیت، میرٹ، ترقیاتی منصوبے آں تے تیز رفتار عمل درآمد تے موثر سروس ڈیلیوری سی متعلق اہم ہدایات جاری کیتیاں۔ صوبائی کابینہ دے اراکین تے سارے محکمے آں دے انتظامی سیکرٹریز دے خصوصی اجلاس سی خطاب کردے ہوئے وزیر اعلیٰ نے کہیا کہ صوبائی بجٹ دی منظوری تے نویں مالی سال دے آغاز دے بعد حکومت نوں عمران خان دے ویژن دے مطابق آپڑی ترجیحات تے اہداف دے حصول وسے پوری توجہ تے تیز رفتاری دے نال اگے ودھنڑاں وے۔ وزیراعلیٰ نے کرپشن دے خلاف سخت موقف اختیار کردے ہوئے کہیا کہ کسی بی سطح تے کرپشن تے بدعنوانی برداشت نہ کیتی جاسی تے محکمے آں اچ کرپشن دے سارے نکے وڈے رستے بند کیتے جاؤن۔ اُناں نے وزراء، مشیران تے انتظامی سیکرٹری نوں ہدایت کیتی کہ عوامی توقعات تے پورا نہ لینڑیں والے افسران دے خلاف بلا امتیاز کاروائی کیتی جاوے پہاویں اوہ کسی دے بی خاص افسر کیوں نہ ہوؤن۔

پشور، استعمال شدہ بیٹریاں ساڑنے والے آں دے خلاف کریک ڈاؤن

غیر قانونی طور تے بیٹریاں ساڑ کے سیسہ کڈنے نال آلودگی اچ خطرناک اضافہ ہوندا پیا وے

پشور (ویب ڈیسک) خیبر پختونخوا انوائرمنٹل پروٹیکشن ایجنسی نے پشور سمیت پورے صوبے اچ استعمال شدہ بیٹریاں ساڑ کے سیسہ یعنی لیڈ کڈنے تے ماحول نوں آلودہ کرنے والے عناصر دے خلاف سخت کاروائی دا فیصلہ کرلتا وے۔ مختلف علاقیاں اچ خصوصی آپریشن شروع کرنے دی ہدایات جاری کردتی گئیاں ؤن۔ ذرائع دے مطابق شہر دے مختلف مقامات تے غیر قانونی طور تے استعمال شدہ بیٹریاں ساڑھ کے سیسہ کڈنے دا کاروبار جاری اے۔ جس نال فضا، مٹی تے زیرِ زمین پانڑی خطرناک حد تکل آلودہ ہوندا پیا وے۔ ماہرین دے مطابق بیٹریاں سی کارج ہونڑیں ولی زہریلی دھات خصوصاً سیسہ انسانی صحت وسے انتہائی نقصان دہ ؤن۔

سیاحتی منصوبے، تاخیر برداشت نہ کیتی جاسی، شکیل احمد

پشور (ویب ڈیسک) صوبائی وزیر برائے مواصلات و تعمیرات شکیل احمد تے مشیر سیاحت ملک عدیل اقبال نے خیبر پختونخوا انٹیگریٹڈ ٹورازم اینڈ ڈیولپمنٹ منصوبے دے تحت سیاحتی سڑکاں، ٹھنڈیانی نے منکیال روڈ دی تعمیر اُچ غیر ضروری تاخیر تے شدید برہمی دا اظہار کیتا وے۔ اُناں نے کہیا کہ منصوبے پہلے بی تاخیر دا شکار ہوچکے تے لہٰذا ہونڑ مزید کسی قسم دی غفلت یا تاخیر ہرگز برداشت نہ کیتی جاسی۔

کوئٹہ: وزیراعظم شہباز شریف صوبائی ایپکس کمیٹی دے اجلاس دی صدارت پئے کردین، فیلڈ مارشل عاصم منیر بی موجود اُن

آٹا مہنگا، 20 کلو تھیلے دی قیمت 2900 روپے سی ودھ گئی

80 کلو آٹے دی بوری دی قیمت اُچ اضافے دے بعد روٹی دا وزن مزید کہٹ گیا

پشور (ویب ڈیسک) بیس کلو آٹے دی بوری دی قیمت 2900 روپے سی ودھ گئی اے، دودناں دے دوران آٹے دے بیس کلو بوری دی قیمت اُچ 250 روپے دا اضافہ ہوگیا وے، اوپن مارکیٹ اُچ آٹے تے میدہ دی قیمتاں اچ اک واروت مزید اضافہ ہوگیا وے۔ پشور اُچ فائن آٹا سپیشل آٹا مکس آٹا تے لال آٹے دے بیس کلو تے 80 کلے آٹے دی بوری دی قیمت اُچ اضافہ ہوندا پیا وے جدکہ دوئے پاسے تندور مالکان دی طرف سی روٹی دا وزن مزید کہٹ ہوگیا وے تے موقف اختیار کیتا وے کہ پنجاب سی آٹے دی سپلائی تے پابندی دی وجہ نال آٹے دی قیمتاں اچ مسلسل اضافہ ہوندا پیا وے۔ آٹے سمیت مختلف چیزاں دی قیمتاں اچ مسلسل اضافہ ہوندا پیا وے۔

خیبر پختونخوا، سرکاری سکولاں اچ سروے شروع کرنے دا فیصلہ

پشور (ویب ڈیسک) خیبر پختونخوا ایجوکیشن مانیٹرنگ اتھارٹی نے پورے صوبے دے سرکاری سکولاں اچ خصوصی سروے شروع کرنے دا فیصلہ کیتا وے اس سلسلے اچ جاری مراسلے دے مطابق سارے ضلعیاں اچ سکولاں دے ریکارڈ تے سہولتاں دی جانچ کیتی جاسی۔ سروے اچ اضافی کلاس رومز دی تعمیر وسے جاری فنڈز تے اس دے استعمال دا ریکارڈ بی چیک کیتا جاسی۔

پشور: وزیر اطلاعات شفیع جان، پارلیمانی لیڈر احمد کنڈی، ارباب عثمان، شوکت یوسفزئی ارباب وسیم نال پریس کانفرنس کردے پئین

کے ایم یو اسپتال اینڈ ریسرچ سنٹر اُچ جدید میموگرافی یونٹ دا افتتاح

پشور (ویب ڈیسک) وزیر صحت خلیق الرحمان تے سیکرٹری شاہد خان نے میریٹوریس پروفیسر ڈاکٹر ضیاء الحق وائس چانسلر خیبر میڈیکل یونیورسٹی دے نال کے ایم یو اسپتال اینڈ ریسرچ سنٹر اُچ جدید میموگرافی یونٹ دا افتتاح کردتا، اے جدید سہولت خواتین اُچ بریسٹ کینسر دی وخت تے تشخیص تے سکریننگ نوں ممکن بنڑاں سی، اس موقعے تے وزیر صحت تے سیکرٹری نے کے ایم یو دی اہم کامیابی نوں سراہندے ہوئے پروفیسر ڈاکٹر ضیاء الحق دی محنت، قائدانہ صلاحیتاں نوں خراج تحسین پیش کیتا۔

وزیراعظم دی سولر منصوبے وسے خریداری دا عمل شفاف بنڑاڑین دی ہدایت

ماحول دوست صاف، سستی تے پائیدار توانائی دے فروغ وسے شمسی توانائی دا فروغ قومی توانائی دا اہم جزو اے

100 میگا واٹ شمستی توانائی منصوبہ گلگت بلتستان دے عوام وسے اک تحفہ وے، شہباز شریف دا جائزہ اجلاس سی خطاب

اسلام آباد (مانیٹرنگ ڈیسک) وزیراعظم شہباز شریف نے ہدایت کیتی اے کہ سولر منصوبے وسے خریداری دے عمل اُچ مکمل شفافیت یقینی بنڑائی جاوے، ساری ادائیگیاں تیسرے فریق دی توثیق دے بعد کیتی جاؤن۔ ماحول دوست صاف، سستی تے پائیدار توانائی دے فروغ وسے شمسی توانائی دا فروغ قومی توانائی دا اہم جزو اے۔ بدھ نوں جاری اعلامیہ دے مطابق وزیراعظم شہباز شریف دی صدارت گلگت بلتستان دے وسے سو میگا واٹ شمسی توانائی منصوبے تے جائزہ اجلاس ہویا جس اُچ اظہار خیال کردے ہوئے وزیراعظم نے کہیا کہ ماحول دوست صاف، سستی تے پائیدار توانائی دے فروغ وسے شمسی توانائی دا فروغ قومی توانائی دا اہم جزو اے۔ شہباز شریف نے کہیا کہ سو میگاواٹ سولر منصوبہ وفاقی حکومت دی طرف سی گلگت بلتستان دی عوام وسے اک تحفہ وے، اُناں نے کہیا کہ پاور ڈویژن منصوبے دی تنصیب وخت تے تکمیل دے حوالے نال آپڑی ذمہ داری پوری کرے، سولر منصوبے وسے خریدار دے عمل اُچ مکمل شفافیت یقینی بنڑائی جاوے۔ اجلاس اُچ بتایا گیا منصوبے دے تحت 499 سرکاری عمارتاں دی چھتاں تے بیٹری سٹوریج سمیت 18 میگا واٹ سولر سسٹم دسمبر 2026 تک نصب کر دتا جاسی 82 میگا واٹ سولر منصوبے نال تقریباً 13 لکھ لوک فیدہ لے سکسُن۔

نوجواناں نوں بااختیار بنڑاڑین اچ ہر ممکن تعاون دتا جاسی، گورنر

باصلاحیت نوجواناں نوں مثبت سرگرمیں تے قومی خدمت دی طرف لیانڑاں وخت دی اہم ضرورت اے، فیصل کریم کنڈی

پندرہ سال سی اقتدار دے مزے لینڑیں والے آں نے صوبے نوں ہر شعبے اچ نظر انداز کیتا، یوتھ سینیٹرز تے خیبر دے وفد نال گل کتھ

پشور (ویب ڈیسک) چیئرمین یوتھ سینیٹ آف پاکستان عرفان متین تے صدر یوتھ سینیٹ آف پاکستان ہارون متین دی قیادت اُچ یوتھ سینیٹرز دے اک وفد نے گورنر خیبر پختونخوا فیصل کریم کنڈی نال گورنر ہاؤس پشور اُچ ملاقات کیتی۔ ملاقات دے دوران نوجواناں دی فلاح و بہبود، قیادت سازی، تعلیم، روزگار، سماجی خدمات تے نوجواناں نوں قومی ترقی دے تہارے اچ موثر کردار ادا کرنے دا موقعے دینڑیں نال مختلف اُمور تے تفصیلی تبادلہ خیال کیتا گیا۔ گورنر فیصل کریم کنڈی نے یوتھ سینیٹ آف پاکستان دے کردار نوں سراہندے ہوئے کہیا کہ ملک دا مستقبل نوجواناں نال جُڑا ہویا وے۔ تے باصلاحیت نوجواناں نوں مثبت سرگرمیاں، جمہوری اقدار تے قومی خدمت دی طرف لیانڑاں وخت دی اہم ضرورت اے۔ اُناں نے یقین دہانی کرائی کہ نوجواناں دی صلاحیتاں نوں نکھارنے تے اُناں نوں اگے ودھنڑیں وسے ہر ممکن تعاون دتا جسی۔ اس موقعے تے چیئرمین یوتھ سینیٹ آف پاکستان عرفان متین نے گورنر نوں یوتھ سینیٹ دی سرگرمیاں، مستقبل دے منصوبے آں تے نوجواناں دی نمائندگی دے حوالے نال آگاہ کیتا۔ جد کہ صدر ہارون متین نے نوجواناں نوں بااختیار بنڑاڑین وسے مختلف تجاویز پیش کیتیاں۔

پشور: وزیراعلیٰ خیبر پختونخوا سہیل آفریدی صوبائی کابینہ دے اجلاس دی صدارت کردے پئین

مسائل دا حل وترقیاتی منصوبے آں دی تکمیل پہلی ترجیح اے، ڈاکٹر امجد

جاری ترقیاتی منصوبے آں نوں مقررہ مدت اُچ مکمل کرنے دی ہدایت، وزیر ہاؤسنگ

پشور (ویب ڈیسک) صوبائی وزیر ہاؤسنگ ڈاکٹر امجد علی نال سوات دے اک نمائندہ وفد نے اناں دے دفتر اُچ ملاقات کیتی، اس موقعے تے محکمہ اعلیٰ تعلیم، صحت، انفراسٹرکچر تے دیگر عوامی و علاقائی اُمور تے تفصیلی تبادلہ خیال کیتا گیا، صوبائی وزیر نے وفد نال گل کتھ کردے ہوئے کہیا کہ عوام نوں بنیادی سہولتاں دینڑاں صوبائی حکومت دی پہلی ترجیحات اچ شامل اے۔ اُناں نے کہیا کہ عوامی مفاد دے ترقیاتی منصوبیاں تے تیزی نال کم جاری اے تے سارے متعلقہ محکمے آں ہدایت کیتی گئی اے کہ منصوبیاں دی باقاعدہ نگرانی، سائٹ وزٹس تے تعمیراتی معیار نوں ہر صورت یقینی بنڑایا جاوے، اُناں نے مزید کہیا کہ جاری ترقیاتی منصوبے آں نوں مقررہ مدت دے اندر مکمل کرنے وسے متعلقہ اداریاں نوں واضح ہدایات جاری کیتیاں گئیاں ؤن۔

طویل غیر حاضری تے 5 ہزار ملازمین نوں شوکاز نوٹس جاری

پشور (مانیٹرنگ ڈیسک) صوبائی حکومت نے طویل غیر حاضری تے اک ای دن اُچ 85 ملازمین نوں شوکاز نوٹس جاری کردتے ؤن۔ اجئے ملازمین دی تعداد 5000 س ودھ گئی اے۔ ذرائع دا کہنڑاں وے کہ اجئے ملازمین نوں ملازمت سی برخاست کرنے دا عمل اس مہینے دے اخیر اُچ شروع ہوسی۔ پہلے مرحلے اچ 500 ملازمین نوں فارغ کرنے دی سمری صوبائی حکومت نوں پچوادتی گئی اے۔ شوکاز نوٹسز اُچ ملازمین نوں ہدایات کیتی گئی اے کہ اوہ دو ہفتے اندر جوابات دے ؤن نئیں تا اُناں نوں ملازمت فارغ کردتا جاسی۔

امن دی وِگڑی ہوئی صورتحال نال سنگین خدشات پیدا ہو گئین، شیر پاؤ

کیو ڈبلیو پی دے چیئرمین دی ممتاز سیاست دان افتخار حسین گیلانی نال ملاقات

پشور (مانیٹرنگ ڈیسک) قومی وطن پارٹی دے چیئرمین آفتاب احمد خان شیر پاؤ نے سابق وفاقی وزیر، سابق اٹارنی جنرل، سپریم کورٹ دے سینئر وکیل تے ممتاز سیاست دان سید افتخار حسین گیلانی نال تفصیلی ملاقات کیتی۔ ملاقات اُچ پاکستان دی موجودہ سیاسی، معاشی تے امن وامان دی صورتحال، خاص کر خیبر پختونخوا نوں درپیش مسئل تے تفصیلی تبادلہ خیال کیتا گیا۔ اس موقعے تے اس گل تے اتفاق کیتا گیا کہ پاکستان اس وخت اک نہایت نازک دور سی پیالنگ دا وے جتھے معاشی مشکلات، سیاسی عدم استحکام تے امن وامان دی وِگڑی ہوئی صورتحال نے قومی سطح تے سنگین خدشات پیدا ہو گئین۔ دوناں رہنماواں نے اس امر تے زور دتا کہ اناں چیلنجاں نال نمٹنے وسے ذمہ قیادت، قومی یکجہتی، جمہوری مکالمے تے عوام دوست پالیسیاں نوں فروغ دینڑاں وخت دی اہم ضرورت اے تاکہ ملک نوں استحکام، ترقی تے خوشحالی دے رستے تے لی جایا جاسکے۔

حکومت دا گیس دی قیمتاں اچ کمی نہ کرنے دا فیصلہ

اسلام آباد (ویب ڈیسک) حکومت نے گیس دی قیمتاں اچ کمی نہ کرنے دا فیصلہ کرلتا۔ تفصیلات دے مطابق پٹرولیم ڈویژن دے اک سینئر عہدیدار نے بتایا وے کہ اوگرا نے سوئی سدرن تے سوئی نادرن وسے اوسط مقررہ قیمت 1793 روپے فی ایم ایم بی ٹی یو سی کہٹ کر کے 1705 روپے فی ایم ایم بی ٹی یو مقرر کیتی اے۔ رپورٹ دے مطابق گیس کمپنیاں وسے ٹیرف اُچ اس کمی دے باوجود حکومت نے مالی سال 2026-27 دے دوران عوام وسے گیس دی قیمتاں برقرار رکھڑیں دا فیصلہ کیتا وے۔

پیپلز پارٹی دا مہنگائی تے بدامنی دے خلاف احتجاجی تحریک دا اعلان

بھٹو دا نام مٹانڑیں والے آں دے اج خود نام و نشان مٹ گئے ؤن، ظاہر علی شاہ

پشور (ویب ڈیسک) پاکستان پیپلز پارٹی دے سابق صوبائی صدر تے سابق صوبائی وزیر صحت سید ظاہر نے کہیا وے کہ تاریخ گواہ وے کہ ذوالفقار علی بھٹو دا نام جناں نے مٹانڑیں دی کوشش کیتی اے خود اُناں دا نام ونشان مٹ گیا وے تے پنج جولائی دا سیاہ ترین دن سانوں یاد کرواندا وے کہ اج دے دن جمہوریت دا پاسہ پلٹ کے مرشل لاء لاگائی گئی تے قائد عوام شہید ذوالفقار علی بھٹو نوں جیل پچوا دتا گیا ایا لیکن تاریخ نے ذوالفقار علی بھٹو نوں اج بی جیندہ رکھا ہویا وے۔ اناں خیالات دا اظہار سید ظاہر علی شاہ نے پشاور پریس کلب اُچ پاکستان پیپلز پارٹی دے کارکناں دی طرف سی پنج جولائی یوم سیاہ دے سلسلہ اچ منعقدہ سیمینار سی خطاب دے دوران کیتا۔ سید ظاہر علی شاہ نے کہیا کہ خیبر پختونخوا اچ پچھلے تیرہ سال سی پاکستان تحریک انصاف دی حکومت اے لیکن عوام مہنگائی، بدامنی تے لُٹ مار دی وجہ نال روزانہ یوم سیاہ منا ندے پئین۔ اُناں نے کہیا کہ عوام نوں دکھاسیاں کہ پاکستان پیپلز پارٹی اج بی جیندی اے۔

سرکاری ملازمت، درجناں ہیجڑیاں دی درخاساں موصول

پشور (ویب ڈیسک) سرکاری ملازمت دے حصول وسے درجناں ہیجڑیاں تے اقلیت نال تعلق رکھڑیں والے نوجواناں نے درخاساں دے دتیاں ؤن۔ صوبائی حکومت دی طرف سی مختلف ڈیپارٹمنٹ اُچ ہیجڑیاں تے اقلیت وسے کوٹہ مختص کیتا گیا وے ہونڑ تکل 500 سی زیادہ درخاساں ہیجڑیاں تے 1200 سی زیادہ درخاساں اقلیت نال تعلق رکھڑیں والے نوجواناں دی طرف دتی گئیاں ؤن تے اناں درخاساں دی جانچ پڑتال دا سلسلہ شروع کیتا وے۔

گورنر خیبر پختونخوا فیصل کریم کنڈی سوسائٹی فارسکل ٹریننگ دی تقریب تقسیم اسناد سی خطاب کردے پئین

الخدمت فاؤنڈیشن دا طلبہ وسے سمر انٹرن شپ پروگرام دا آغاز

ملک دے سولہ کروڑ نوجوان پاکستان دا قیمتی اثاثہ ؤن، مرکزی صدر ڈاکٹر حفیظ الرحمان، خالد وقاص

پشور (مانیٹرنگ ڈیسک) الخدمت فاؤنڈیشن نے سمر انٹرن شپ پروگرام دا اجراء کردتا وے۔ اس پروگرام دے تحت سوشل ورک اُچ دلچسپی رکھڑیں والے طلبہ و طالبات نوں چھ مہینے دی انٹرن شپ دتی جاسی۔ انٹرن شپ دے دوران طلبہ و طالبات نوں الخدمت دے مختلف منصوبے آں جسراں آرفن کیئر پروگرام، آغوش ہومز، سٹریٹ چلڈرن سینٹرز، تھیلی سیمیا دے مریضاں وسے مفت بلڈ ڈونیشن کیمپس، آؤٹ آف سکول بچے آں دا ڈیٹا تیار کرنے سمیت دیگر فلاحی سرگرمیاں اچ عملی شرکت دا موقع مل سی۔ اس دے علاوہ کسی بی قدرتی آفت یا ہنگامی صورتحال اُچ الخدمت فاؤنڈیشن دے نال مل کے متاثرین نوں مفت ریلیف دینڑیں وسے بی حصہ لے سُن۔ اناں خیالات دا اظہار نشتر ہال پشور اُچ الخدمت سمر انٹرن شپ پروگرام دی افتتاحی تقریب سی خطاب کردے ہوئے مرکزی صدر پروفیسر ڈاکٹر حفیظ الرحمان تے صوبائی صدر خالد وقاص نے کیتا۔ تقریب دے دوران مختلف سرکاری و نجی جامعات دے وائس چانسلر ز دے درمیان اک مجلسِ مذاکرہ دا بی انعقاد کیتا گیا۔ پروگرام دے اختتام تے مہمانان نوں یادگاری شیلڈاں بی پیش کیتیاں گئیاں۔

شنواری ٹاؤن اُچ دو مہینے آں سی گیس غیب، عوام پریشان

پشور (ویب ڈیسک) پشور دے گنجان آباد علاقے شنواری ٹاؤن اُچ پچھلے دو مہینے آں سی گیس غیب اے جس تے اہل علاقہ سراپا احتجاج اے اناں کہنڑاں وے کہ گیس دے پہاری بل تا باقاعدگی نال وصول کیتے جاندے ؤن تاہم اہل علاقہ گیس نوں ترس گئین تے پچھے دے مہینیاں سی چُلہے ٹھنڈے پئے ہوئین۔

پٹرولیم قیمتاں اچ حالیہ کمی عوام دے نال ظلم اے، غلام علی

وزیراعظم وعدے دے مطابق عالمی منڈی اچ قیمتاں اچ کمی دا پورا فیدہ عوام نوں پہنچاؤن

پشور (ہندکو وان نیوز) سابق گورنر حاجی غلام علی نے پٹرولیم مصنوعات دی قیمتاں اچ حالیہ کمی نوں عوام دے زخماں تے لُونڑ پانڑیں دے برابر قرار دیندے ہوئے کہیا وے کہ اے اسراں وے جسراں کسی ترے نال مر دے حال شہری نوں پانڑی دی صرف تصویر دکھا کے اُس نوں ترے بجھانڑیں دا کہیا جاوے۔ وزیراعظم آپڑا وعدہ پورا کرُن تے عالمی منڈی اچ قیمتاں اچ کمی دا پورا پورا فیدہ عوام نوں پہنچاؤن۔ حاجی غلام دا کہنڑ اں ایا کہ وفاقی حکومت دی طرف سی پٹرول دی قیمت اُچ صرف اک روپے 97 پیسے کمی عوام دے نال بلکہ اُناں دے صبر تے وفا نال ناانصافی اے ظلم اے۔ خام تیل دی قیمتاں اچ کمی دے باوجود عوام نوں اس دا حقیقی فیدہ نی دتا گیا۔

چھٹیاں دی خلاف ورزی، سکولاں دے خلاف کاروائی دا فیصلہ

گرمی دی چھٹیاں دے باوجود صوبائی دارالحکومت اُچ چھٹیاں نہ دینڑیں والے 85 نجی سکولاں دی نشاندئی

سخت گرمی دے باوجود کھلے رہنڑیں والے سکولاں اچ بچے آں دے بے ہوش ہونڑیں دے واقعات اُچ اضافہ

پشور (ویب ڈیسک) گرمی تے چھٹیاں دے باوجود کھلنے والے 85 پرائیویٹ سکولاں دی نشاندئی کردتی گئی اے تے اُناں نوں نوٹسز جاری کرنے دی ہدایت کر دتی اے۔ پی ایس آر دی طرف سی اناں پرائیوٹ سکولاں نوں نوٹسز جاری کیتے جاندے پئین شہر اُچ مختلف علاقیاں اچ بعض پرائیویٹ سکولاں اچ بچے آں دی بے ہونڑیں دے واقعات اُچ بی مسلسل اضافہ ہوندا پیا وے تے اناں سکولاں دی شکایت صوبائی حکومت دی دتی گئیاں ؤن۔ جس تے اناں پرائیویٹ سکولاں دے خلاف کاروائی دی ہدایات کر دتیاں ؤن۔ نوٹسز دے علاوہ اناں پرائیویٹ سکولاں تے پہاری تے وڈے جرمانے لگانڑیں وغیرہ دی ہدایات بی کیتی اے۔ صوبائی حکومت دے احکامات نوں نظر انداز کر کے گرمی دے باوجود شہر دے مختلف مقامات تے سکول کھلے ہوئے ؤن۔ ذرائع دے مطابق مختلف نشاندئی دے بعد سکول دی نشاندئی کر دتی اے تے اناں نوں نوٹسز دا اجراء اج سی شروع کر دتا جاسی۔

جامعہ بحران، ملازمین نے احتجاج دی تیاریاں مکمل کرلتیاں

پشور (ویب ڈیسک) پشاور یونیورسٹی دے ملازمین نے احتجاج دی تیاریاں مکمل کر کے سڑکاں تے نکلنے دا اشارہ دے دتا وے۔ اساتذہ تے نان ٹیچنگ سٹاف دے احتجاج نوں فپواسا تے آل یونیورسٹیز ایمپلائز فیڈریشن دا تعاون بی حاصل ہوسی۔ پیوٹا تے فپواسا دے وفاقی تے صوبائی حکومتاں نوں پچوائے گئے خطوط دا بی جواب نی دتا گیا۔ ذرائع دے مطابق ملازمین اتحاد دی طرف سی پورے صوبے اچ احتجاج جلدی شروع ہونڑیں دا خدشہ وے۔

ایبٹ آباد: صوبائی وزیر ارشد ایوب خان جلال بابا آڈیٹوریم اُچ سمر لرننگ اینڈ گرومنگ فیسٹیول 2026 دا کیک کٹ کے افتتاح پئے کردین

پبلشر محمد نعمان قیوم نے گندھارا ہندکو بورڈ، پاکستان، پشور دے توسط نال نظام پرنٹرز جنگی محلہ پشور سی چھاپ کے A/4 ریلوے روڈ، ابدرہ، یونیورسٹی ٹاؤن پشاور سی شائع کیتا، فون نمبر 091-7256262